

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) 2016/399 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος εισόδου/εξόδου»

[COM(2016) 196 final — 2016/0105 (COD)]

και

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου (ΣΕΕ) για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου και δεδομένων άρνησης εισόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και τον καθορισμό των όρων πρόσβασης στο ΣΕΕ για σκοπούς επιβολής του νόμου, και σχετικά με την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 767/2008 και (ΕΕ) αριθ. 1077/2011»

[COM(2016) 194 final 2016/0106 (COD)]

(2016/C 487/10)

Εισηγητής: **ο κ. Cristian PÎRVULESCU**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 9.5.2016
Νομική βάση	Άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο ειδικευμένο τμήμα	Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη
Υιοθετήθηκε από το ειδικευμένο τμήμα	9.9.2016
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	21.9.2016
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	519
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας (υπέρ/κατά/αποχές)	155/2/0

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1. Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εκτιμά ότι το σύστημα εισόδου/εξόδου (EES), υπό τη νέα του μορφή, είναι απαραίτητο, καθότι προσφέρει προστιθέμενη αξία όσον αφορά την ασφάλεια σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Όπως και στους άλλους τομείς της πολιτικής δράσης και νομοθεσίας, η ΕΟΚΕ προωθεί, μέσω των γνωμοδοτήσεών της, μια ισορροπημένη προσέγγιση, η οποία επιτρέπει να συμβιβάζονται οι απαιτήσεις ασφάλειας με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας, χωρίς ποτέ να παρεκκλίνει από τις θεμελιώδεις αξίες της Ένωσης.

1.2. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εφαρμογή του νέου συστήματος εισόδου/εξόδου θα πρέπει να συνοδεύεται από καλά οργανωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης με σκοπό να εξηγήσουν τη λειτουργία του συστήματος όσο το δυνατόν σαφέστερα, με έμφαση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συνιστά τη διοργάνωση εκστρατειών ενημέρωσης και εκπαίδευσης τόσο για τις αρχές όσο και για τους υπηκόους τρίτων χωρών.

1.3. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να προβλεφθεί παράλληλα ενδεδειγμένη ενημέρωση και κατάρτιση του προσωπικού που συμμετέχει στη λειτουργία του συστήματος. Συνιστά να στηριχθεί καταλλήλως η διαδικασία κατάρτισης αυτού του προσωπικού, τόσο από οικονομική όσο και από θεσμική άποψη.

1.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συνεχούς ελέγχου από μέρους των ειδικευμένων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο όμως μπορούν επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε εθνική κλίμακα

1.5. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να καθορίζονται σαφώς και να προστατεύονται τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

1.6. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διεξαχθεί, μετά τη δημιουργία του συστήματος, έρευνα παρόμοια με εκείνη που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του πιλοτικού σχεδίου, προκειμένου να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του συστήματος στους ταξιδιώτες, υπό πραγματικές συνθήκες λειτουργίας.

2. Εισαγωγή: πλαίσιο και επιχειρήματα που αιτιολογούν την καθιέρωση νέου συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ

2.1. Δεδομένου ότι εκτιμάται ότι το 2025 ο αριθμός των νόμιμων διελύσεων των συνόρων θα είναι 887 εκατομμύρια, εκ των οποίων το ένα τρίτο θα αφορά μετακινήσεις υπηκόων τρίτων χωρών που ταξιδεύουν στον χώρο Σένγκεν για επίσκεψη βραχείας διάρκειας, απαιτείται εκσυγχρονισμός των συνόρων ώστε να γίνεται από κοινού και αποτελεσματικά η διαχείριση των ροών ταξιδιωτών.

2.2. Το πεδίο εφαρμογής του νέου συστήματος εισόδου/εξόδου (EES) καλύπτει τη διέλευση των συνόρων από όλους τους υπηκόους τρίτων χωρών που εισέρχονται στον χώρο Σένγκεν για διαμονή βραχείας διάρκειας (μέχρι 90 ημέρες εντός οιασδήποτε περιόδου 180 ημερών), είτε υπόκεινται στην υποχρέωση απόκτησης θεώρησης είτε εξαιρούνται από αυτήν είτε, κατά περίπτωση, διαδέχονται θεώρησης περιόδου (έως και ένα έτος).

2.3. Με την εφαρμογή του EES επιδιώκεται: 1. η αντιμετώπιση των καθυστερήσεων που σημειώνονται κατά τη διαδικασία εξακρίβωσης στα σύνορα και η βελτίωση της ποιότητας της εξακρίβωσης για τους υπηκόους τρίτων χωρών· 2. η εξασφάλιση της συστηματικής και αξιόπιστης ταυτοποίησης των προσώπων που υπερβαίνουν την επιτρεπόμενη διάρκεια διαμονής· 3. η ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας, καθώς και η πάταξη της τρομοκρατίας και των σοβαρών μορφών εγκληματικότητας.

2.4. Τον Φεβρουάριο του 2013 η Επιτροπή παρουσίασε σειρά νομοθετικών προτάσεων για τα ευφυή σύνορα, με στόχο να εκσυγχρονιστεί η διαχείριση των εξωτερικών συνόρων του χώρου Σένγκεν. Από το 2013 πραγματοποιήθηκαν αρκετές αλλαγές, που διευκόλυναν τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του EES:

2.4.1. το σύστημα πληροφοριών για τις θεωρήσεις (VIS) άρχισε να λειτουργεί πλήρως και η εξακρίβωση των βιομετρικών στοιχείων των κατόχων θεωρήσεων στα εξωτερικά σύνορα του χώρου Σένγκεν μέσω του συστήματος VIS έχει καταστεί υποχρεωτική·

2.4.2. ο διάλογος με τις χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και αυτές στα ανατολικά και τα νοτιοανατολικά σύνορα της ΕΕ σχετικά με την ελευθέρωση του καθεστώτος θεωρήσεων ολοκληρώθηκε ή επισπεύσθηκε, με αποτέλεσμα να αυξηθεί το ποσοστό των ταξιδιωτών που εξαιρούνται από την υποχρέωση θεώρησης κατά την είσοδό τους στην ΕΕ·

2.4.3. θεσπίστηκε το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας (ISF-B), το οποίο διέθεσε 791 εκατ. ευρώ στην ανάπτυξη των ευφυών συνόρων·

2.4.4. το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Δράσης για τη Μετανάστευση όρισε τη διαχείριση των συνόρων ως έναν από τους τέσσερις πυλώνες για καλύτερη διαχείριση της μετανάστευσης·

2.4.5. η απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την οδηγία για τη διατήρηση των δεδομένων διευκρίνισε νομικά τις προϋποθέσεις και εγγυήσεις που πρέπει να τηρούνται στο πλαίσιο της αποθήκευσης και της χρήσης των δεδομένων του EES.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την καθιέρωση νέου συστήματος εισόδου/εξόδου της ΕΕ

3.1. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη τη μετάβαση από ένα καθεστώς μη ολοκληρωμένο και επαχθές, που βασίζεται στην τοποθέτηση σφραγίδας στα ταξιδιωτικά έγγραφα από το προσωπικό που απασχολείται στα σύνορα, σε ένα σύστημα σχεδόν αυτοματοποιημένο, που να διευκολύνει την πρόσβαση των υπηκόων τρίτων χωρών. Στην περίπτωση αυτή, η προστιθέμενη αξία των προσπαθειών της ΕΕ είναι προφανής. Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ανάγκη από ένα συνοριακό σύστημα τέτοιο που να μπορεί ταυτόχρονα και να αντιμετωπίζει την αυξημένη κινητικότητα και να εγγυάται την ασφάλεια στο έδαφος της Ένωσης, ένα σύστημα που να διευκολύνει την κινητικότητα χωρίς να θίγει τα θεμελιώδη δικαιώματα.

3.2. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι το σύστημα αυτό έχει αποτελέσει αντικείμενο πιλοτικού σχεδίου, καθώς και ότι οι επιπτώσεις της χρήσης διάφορων βιομετρικών συστημάτων ταυτοποίησης των υπηκόων από τρίτες χώρες μπόρεσαν να μελετηθούν στην πράξη (βλέπε τη μελέτη που δημοσιεύθηκε στο τέλος του πιλοτικού σχεδίου) ⁽¹⁾. Τα αποτελέσματα της διεξαχθείσας έρευνας δείχνουν ότι οι ερωτηθέντες έχουν σε μεγάλο βαθμό εμπιστοσύνη στην αξιοπιστία των βιομετρικών τεχνολογιών και ανακλούν τη συναίνεση μεταξύ των εμπειρογνομόνων όσον αφορά τα ασφαλέστερα και πιο αξιόπιστα βιομετρικά μέσα ταυτοποίησης για τον προσδιορισμό της ταυτότητας ενός ατόμου.

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα», Έκθεση για τα τεχνικά συμπεράσματα του πιλοτικού σχεδίου, τόμος 1.

3.3. Είναι ευπρόσδεκτη η συμμετοχή του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, που διεξήγαγε δημοσκόπηση μεταξύ των υπηκόων τρίτων χωρών με εμπειρία από το σύστημα με θέμα τα ποικίλα βιομετρικά συστήματα που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν σε διάφορα είδη τοποθεσιών (αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς και τρένα, λιμένες και θαλάσσια σύνορα, σημεία οδικής διέλευσης συνόρων) και σε διάφορες συνθήκες, προκειμένου να μελετηθούν, επί των βιομετρικών στοιχείων ταυτοποίησης των υπηκόων τρίτων χωρών, όλα τα συστήματα που χρησιμοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτής της δοκιμαστικής εφαρμογής και ήδη διατίθενται στο εμπόριο ⁽²⁾.

3.4. Τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η λήψη των βιομετρικών στοιχείων θεωρείται ταπεινωτική από ορισμένες ομάδες ατόμων, κατά μέσο όρο από το 45 % των ερωτηθέντων (Βόρεια Αμερική — 30 %, Ευρώπη — 43 %, Λατινική Αμερική και Καραϊβική — 46 %, Ασία — 52 % και Αφρική — 58 %) ⁽³⁾. Όσον αφορά το είδος των βιομετρικών στοιχείων, η ιριδοσκόπηση θεωρείται από την πλειονότητα των ερωτηθέντων (32 %) ως πραγματικά ταπεινωτική, ακολουθούμενη από την αναγνώριση προσώπου (26,2 %). Είναι επίσης σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων (44,3 %) θεωρεί ότι η χρήση του συστήματος αυτού θα προκαλέσει λιγότερες διακρίσεις.

3.5. Πολλές φορές η ΕΟΚΕ έχει επιδιώξει να προωθήσει, μέσω των γνωμοδοτήσεών της, μια ισορροπημένη προσέγγιση, που να επιτρέπει να συμβιβάζονται οι απαιτήσεις ασφάλειας με την ορθή εφαρμογή της νομοθεσίας, αφενός, χωρίς ποτέ να παρεκκλίνει από τις αξίες της Ένωσης ούτε από το όραμά της για έναν χώρο ελεύθερο, ανοικτό και ταυτόχρονα ασφαλή, αφετέρου.

3.6. Είναι καθοριστικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη της η διευκόλυνση του συστήματος εισόδου-εξόδου με στόχο την προσέλκυση, αντί της αποθάρρυνσης, περισσότερων επισκεπτών, είτε πρόκειται για τουρίστες είτε για επιχειρηματίες και επαγγελματίες. Η ΕΟΚΕ επέστησε, συνεπώς, την προσοχή στις ανησυχητικές εξελίξεις που παρατηρούνται σε πολλά κράτη μέλη που τείνουν να επιδεικνύουν ολοένα μεγαλύτερη απροθυμία για την υποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών. «Η ΕΟΚΕ φοβάται πως δεν θα γίνει πιστευτό ότι τα κράτη μέλη θα διευκολύνουν την πρόσβαση πολιτών τρίτων χωρών στις χώρες της Ένωσης, ενώ υπάρχουν κράτη μέλη που απειλούν τους ίδιους τους πολίτες της Ένωσης με αναγκαστική επιστροφή στις χώρες καταγωγής τους επειδή είναι άνεργοι ή που τους απαγορεύουν απλώς την είσοδο» ⁽⁴⁾.

3.7. Σε προηγούμενη γνωμοδότησή της σχετικά με τα «Ευφυή σύνορα», η ΕΟΚΕ εξέφρασε την επιθυμία «να υπογραμμιστεί ότι η ταυτότητα της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνδέεται ρητά και σιωπηρά με μια ανοιχτή προσέγγιση και με τη διασύνδεση, όχι μόνον εντός, αλλά και εκτός των συνόρων της. Η ΕΕ συνιστά έναν δυναμικό πολιτισμικό, κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό χώρο και η διασυννοριακή κινητικότητα είναι καθοριστική, ούτως ώστε να διατηρηθεί η σημασία της ΕΕ στο παγκόσμιο προσκήνιο. Στο πλαίσιο αυτό, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και τα κράτη μέλη θα πρέπει να μεριμνήσουν ώστε με τα νέα συστήματα να μη θίγονται η κινητικότητα στην ΕΕ υπηκόων τρίτων χωρών και η προθυμία τους να ταξιδεύουν σε αυτήν» ⁽⁵⁾.

3.8. Στην ίδια γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ υπογράμμισε τη σημασία που έχουν η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, η καταπολέμηση των διακρίσεων και η διασφάλιση μέσω διαδικασιών και θεσμών της ακεραιότητας και της ορθής χρήσης των δεδομένων που συλλέγονται και αποθηκεύονται στο σύστημα.

3.9. Παραμένει αβέβαιος ο βαθμός στον οποίο τα κράτη μέλη πρέπει να συμβάλουν, από δημοσιονομική και θεσμική άποψη, στην εφαρμογή του εν λόγω συστήματος. Το σημείο αυτό πρέπει να αποσαφηνιστεί και να εξευρεθούν λύσεις για να επιτευχθεί ισχυρή δέσμευση από πλευράς των κρατών μελών ότι θα συνεργαστούν και θα συμβάλουν στην εφαρμογή του συστήματος.

3.10. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις παρεμφερείς δοκιμές που έγιναν σε χώρες που εφαρμόζουν συστήματα αυτού του τύπου. Οι προσδοκίες των πολιτών και όλων των ενδιαφερόμενων μερών πρέπει να προσαρμόζονται ανάλογα με τις δυνατότητες του συστήματος να επιτύχει όλους τους καθορισμένους στόχους.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1. Όσον αφορά τα βιομετρικά στοιχεία ταυτοποίησης, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τη μείωση του αριθμού των δακτυλικών αποτυπωμάτων από τα 10 στα 4, τον ελάχιστο αναγκαίο αριθμό που, σε συνδυασμό με την ταυτοποίηση του προσώπου, επιτρέπει τη λήψη έγκυρων δεδομένων.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα» — Παραρτήματα, Νοέμβριος 2015, σ. 307-335.

⁽³⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα» — Παραρτήματα, Νοέμβριος 2015, σ. 322.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Μια ανοικτή και ασφαλή Ευρώπη: από τη θεωρία στην πράξη» — COM(2014) 154 final, εισηγητής: ο κ. José Isaiás RODRÍGUEZ GARCÍA-CARO, 9 Ιουλίου 2014 (ΕΕ C 451 της 16.12.2014, σ. 96).

⁽⁵⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέματα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση συστήματος εισόδου/εξόδου για την καταχώριση δεδομένων εισόδου και εξόδου των υπηκόων τρίτων χωρών που διέρχονται από τα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΚΕΕ)» COM(2013) 95 final — 2013/0057 (COD) και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 562/2006 όσον αφορά τη χρήση του συστήματος καταχώρισης εισόδου/εξόδου (ΣΚΕΕ) και του προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών (ΠΚΤ)» COM(2013) 96 final — 2013/0060 (COD) και «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος καταχώρισης ταξιδιωτών» COM(2013) 97 final — 2013/0059 (COD), εισηγητής: ο κ. Cristian PÎRVULESCU, 23 Μαΐου 2013 (ΕΕ C 271 της 19.9.2013, σ. 97).

4.2. Όσον αφορά τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να καθορίζονται σαφώς και να προστατεύονται τα δικαιώματα πρόσβασης, διόρθωσης και διαγραφής των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

4.3. Είναι θεμελιώδους σημασίας, κατά την εφαρμογή του EES, οι αρμόδιες αρχές να μεριμνούν για τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της ακεραιότητας των προσώπων των οποίων ζητούνται τα δεδομένα, καθώς και να επιδιώκουν να αποφεύγεται κάθε διάκριση βασιζόμενη στο φύλο, το χρώμα του δέρματος, την εθνοτική ή κοινωνική καταγωγή, τα γενετικά χαρακτηριστικά, τη γλώσσα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τα πολιτικά φρονήματα, την ιδιότητα μέλους εθνικής μειονότητας, την περιουσία, τη γέννηση, την αναπηρία, την ηλικία ή τον γενετήσιο προσανατολισμό.

4.4. Η εφαρμογή του EES έχει σημαντικό αντίκτυπο στην άσκηση των δικαιωμάτων που προβλέπονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: το δικαίωμα στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια (άρθρο 1), την απαγόρευση της δουλείας και της αναγκαστικής εργασίας (άρθρο 5), το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια (άρθρο 6), το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και της οικογενειακής ζωής (άρθρο 7), το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 8), την απαγόρευση των διακρίσεων (άρθρο 21), τα δικαιώματα του παιδιού (άρθρο 24), τα δικαιώματα των ηλικιωμένων ατόμων (άρθρο 25), τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία (άρθρο 26) και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής (άρθρο 47). Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο σεβασμός των θεμελιωδών δικαιωμάτων θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο συνεχούς ελέγχου από μέρους των ειδικευμένων οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο οποίο όμως μπορούν επίσης να συμμετέχουν οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών σε ευρωπαϊκό επίπεδο και σε εθνική κλίμακα.

4.5. Παρότι το πιλοτικό σχέδιο που χρησιμοποιήθηκε για να δοκιμαστεί η λειτουργία του συστήματος σε αρκετές τοποθεσίες δεν συνάντησε καμία σημαντική αντίσταση ή άρνηση από μέρους των χρηστών, τα πορίσματα της έρευνας που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων δημιουργούν την εντύπωση ότι η χρήση του θα παρουσιάσει δυσκολίες για ορισμένες κατηγορίες προσώπων και ότι θα τύχει αρνητικής υποδοχής από τον πληθυσμό. Στις επιφυλάξεις αυτών των κατηγοριών προσώπων, ενδέχεται να προστεθεί η απροθυμία ορισμένων όσον αφορά τη συλλογή βιομετρικών στοιχείων, είτε για πολιτιστικούς είτε για θρησκευτικούς λόγους ή από έλλειψη εμπιστοσύνης προς τις αρχές σχετικά με τη χρήση και την προστασία των δεδομένων αυτών.

4.6. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η εφαρμογή του συστήματος αυτού θα πρέπει να συνοδεύεται από καλά οργανωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης με σκοπό να εξηγήσουν τη λειτουργία του συστήματος όσο το δυνατόν σαφέστερα, με έμφαση στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όλα τα προληπτικά μέτρα σχετικά με τη λήψη, την αποθήκευση και τη χρήση των δεδομένων πρέπει να γνωστοποιούνται στο κοινό προκειμένου να υπερβαίνονται οι ενδεχόμενες επιφυλάξεις και να διευκολύνεται η κινητικότητα χωρίς εμπόδια.

4.7. Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να προβλεφθεί παράλληλα ενδεδειγμένη ενημέρωση και κατάρτιση του προσωπικού που συμμετέχει στη λειτουργία του συστήματος. Όπως προκύπτει επίσης από το πιλοτικό σχέδιο, το προσωπικό των συνόρων επισήμανε το ίδιο την ανάγκη να προβλεφθεί κατάρτιση προκειμένου να μπορέσει να εξοικειωθεί με τον νέο εξοπλισμό και τις διαδικασίες⁽⁶⁾. Τα κράτη μέλη είναι υπεύθυνα, από την πλευρά τους, για την ορθή λειτουργία του συστήματος. Εν προκειμένω, πρέπει να επιδιωχθούν κανόνες και διαδικασίες που επιτρέπουν να καθοριστεί η ευθύνη των κρατών μελών σε περίπτωση ζημιών που απορρέουν από τη μη τήρηση των διατάξεων του κανονισμού.

4.8. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κοινοποίηση των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που συγκεντρώνονται από τα κράτη μέλη μέσω του EES ή τίθενται στη διάθεση μιας τρίτης χώρας, ενός διεθνούς οργανισμού ή ενός φορέα ιδιωτικού δικαίου εγκατεστημένου εντός ή εκτός της Ένωσης πρέπει να είναι περιορισμένη και πλήρως αιτιολογημένη.

4.9. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι εντεταλμένες αρχές και η Ευρωπόλ πρέπει να έχουν πρόσβαση στο EES μόνον όταν έχουν εύλογες αιτίες να πιστεύουν ότι αυτή η πρόσβαση θα τους προσφέρει πληροφορίες που θα βοηθήσουν ουσιαστικά στην πρόληψη ή την ανίχνευση τρομοκρατικών εγκλημάτων ή άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων ή ακόμη τις έρευνες στον τομέα αυτόν. Η χρήση του EES θα έχει προστιθέμενη αξία στο έργο της αστυνομίας, αλλά είναι σημαντικό να ρυθμιστεί αυστηρά η πρόσβαση της.

4.10. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το προβλεπόμενο κόστος του συστήματος έχει αναθεωρηθεί σημαντικά προς τα κάτω (από 1,1 δισεκατ. σε 480 εκατ. ευρώ).

Βρυξέλλες, 21 Σεπτεμβρίου 2016.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Γιώργος ΝΤΑΣΗΣ

⁽⁶⁾ Ευρωπαϊκός Οργανισμός για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης, 2015, Πιλοτικό σχέδιο «Ευφυή σύνορα», Έκθεση για τα τεχνικά συμπεράσματα του πιλοτικού σχεδίου, τόμος 1, σ. 14.